

Landschappelijke inpassing
Landschapsbeheer Gelderland

Deelnemer : PA Koopman
Naam : W. Koopman
Straat : Chopinstraat 12
Postcode : 6485 EJ
Plaats : Molenhoek

E-mail : wfm.koopman@gmail.com
Telefoon : 06-12990521

Landschapsbeheer Gelderland
Rosendaal 2^a
6891 DA Rozendaal
Contactpersoon: Saskia Bemer
Datum: 20 juni 2017

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaren van de grond: particulieren, boeren en overheid.

1 Inleiding

Stichting Landschapsbeheer Gelderland (SLG) is in Gelderland de organisatie die zich inzet voor het cultuurlandschap. Het landschap met heggen, knotwilgen, boomgaarden en poelen. Wij hebben geen eigen terreinen en werken dus altijd samen met anderen. Dit kan een gemeente zijn, een particulier, vrijwilligers of met de provincie Gelderland. Veel van het landschap wordt in stand gehouden door vrijwilligers. Deze onmisbare krachten ondersteunen wij met kennis, kunde en gereedschap. SLG is vanwege de ideële doelstelling en de werkwijze hoe aan deze doelstelling gewerkt wordt een erkend goed doel met een CBF keur en in bezit van een provinciale erkenning als een Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB). Dit maakt het mogelijk om een vaste beneficiënt te zijn van de Nationale Postcodeloterij.

Ook het particulier natuur,- en Landschapsbeheer op het eigen erf stimuleren we. Dit kan in (gemeentelijke) projecten zoals Dorpen in het Groen maar ook met individuele bewoners door hen te voorzien in advies en het ontwerpen van inrichtingsplannen.

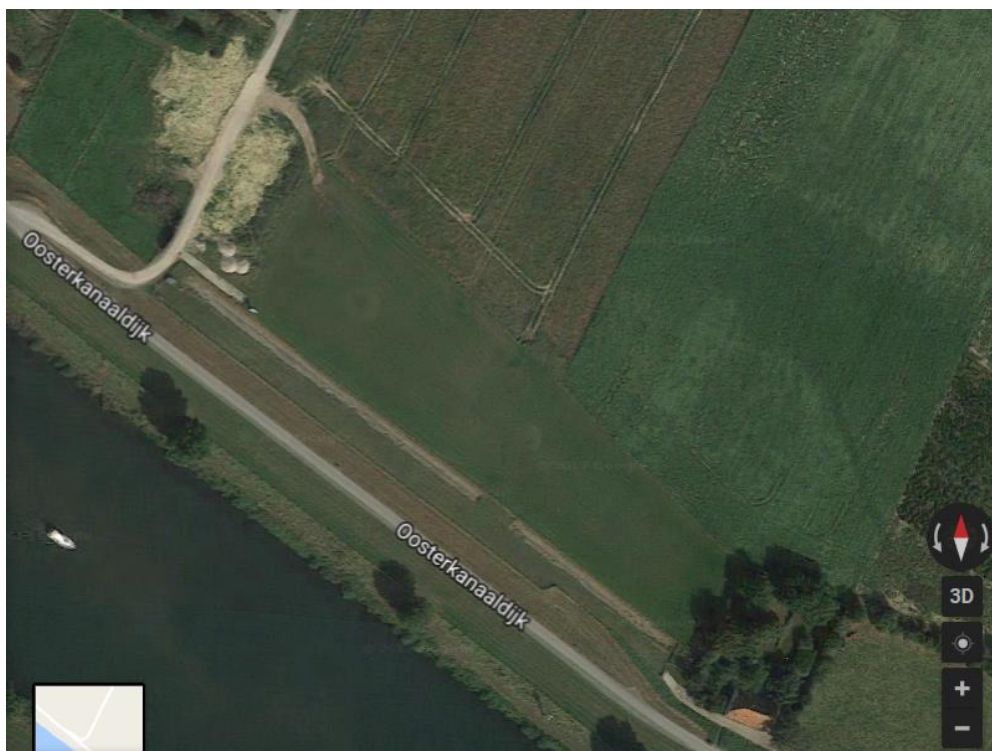
Het nu voorliggende inrichtingsplan is een uitwerking van een ontwerp voor het erf van de familie Koopman gelegen aan de oosterkanaaldijk 7 te Heumen.

De familie Koopman, nu nog woonachtend aan de chopinstraat 12 te Molenhoek, hebben het voornemen een woning te bouwen op het perceel gelegen aan de Oosterkanaaldijk 7 te Heumen. In het verleden stonden hier stallen van een nabijgelegen boer. Deze stallen zijn reeds gesloopt en het perceel bestaat nu uit grasland.

Voor de bouw van de woning is dit landschappelijke inpassingsplan opgesteld, om een bijdrage te leveren aan het behoud en de ontwikkeling van een goed functionerend en karakteristiek landschap.

Het inpassingsplan is zoveel mogelijk afgestemd op het landschapsbeleidsplan van de gemeente Heumen. Dit resulteert in een landschappelijk en cultuurhistorisch verantwoorde inrichting, waarbij niet alleen is gelet op de inpassing van de nieuwe woning, maar ook naar de mogelijkheden het landschap te versterken.

2. Situatie toekomstig perceel

luchtfoto kaart detail

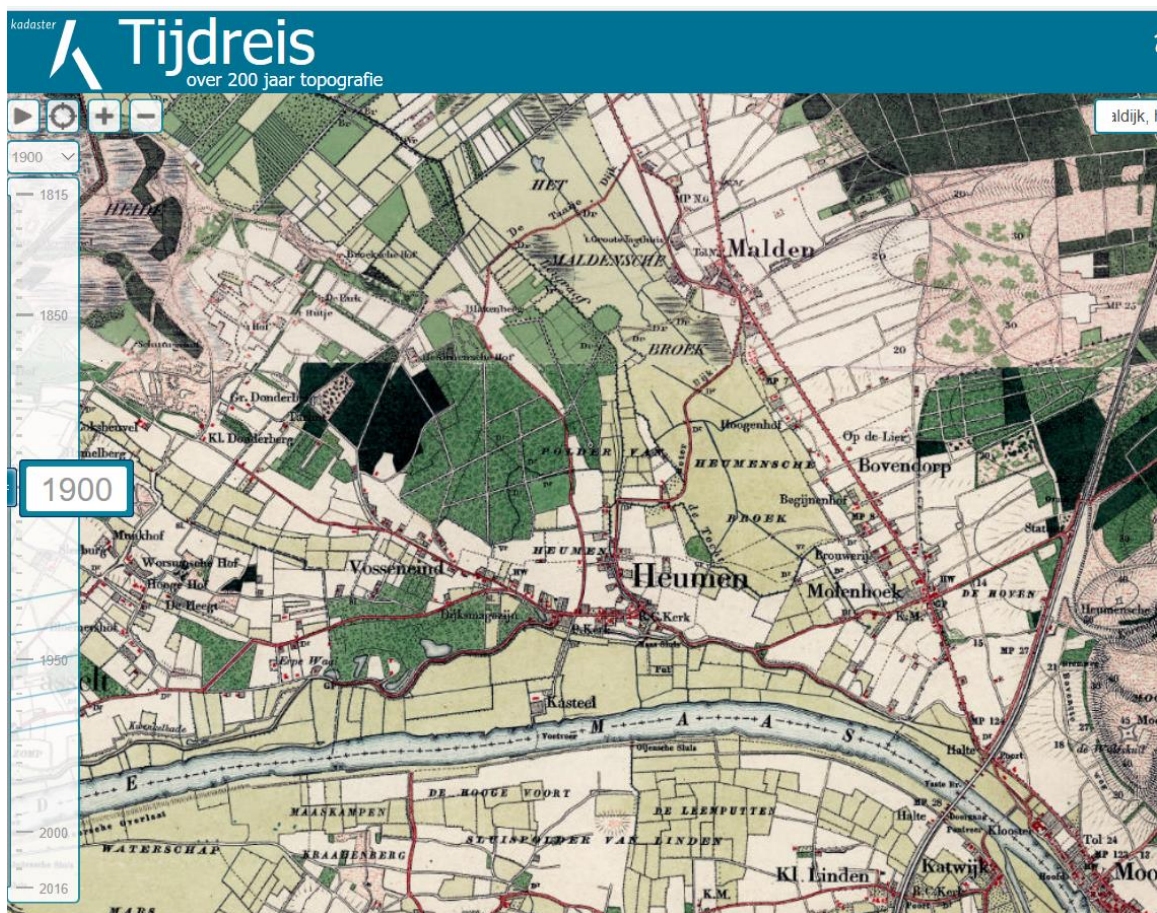

Luchtfoto kaart omgeving

3. Gebiedskenmerken Broekontginningslandschap

Het perceel aan de oosterkanaaldijk 7 te Heumen bevindt zich in het oorspronkelijke broeklandschap. Het broeklandschap ligt in de lage zones van het dekzandgebied. Het is daardoor vaak erg vlak en nat. 'Broek' betekent moerassig beekdal. Veel broeklanden waren daarom voor de landbouw onbruikbaar. Door een verbeterde manier van afwatering, konden de gronden in de loop van de 19e eeuw ontgonnen worden. Ze werden ingezet als weiden voor het vee. Zo ontstond het broekontginningslandschap. Het betreft een landschap met weinig en verspreide bebouwing en beplanting.

Op onderstaande historische kaart uit 1900 kan je zien dat het perceel aan de oosterkanaaldijk zich in 1900 al buiten het kerngebied van het broeklandschap bevond. Het echte broeklandschap staat op de kaart aangegeven als Maldensch broek en Heumensche broek en toont duidelijk aan dat dit natte grond was. Het perceel aan de oosterkanaaldijk bevond zich al in een wat gecultiveerder deel, dat meer lijkt op het oeverwallen landschap. Hier zijn al enkele boerderijen aanwezig, waar men landbouw bedrijft.

Tekening van een broekotginningslandschap

Bepanting op en rond het erf bij een broekontginningslandschap

Heggen en hagen

Heggen of hagen kunnen voorkomen rondom de voortuin, moestuin, boomgaard of als scheiding tussen de weilanden. In het weiland of om de boomgaard kwam van oudsher meidoorn of een gemengde doornhaag voor. Rondom de voortuin gaat de voorkeur uit naar meidoorn, veldesdoorn of haagbeuk.

Houtsingels

De singels bestaan voornamelijk uit zwarte els, zomereik, zachte berk of gewone es, met als struiken meidoorn, sleedoorn, hondsroos, hazelaar, lijsterbes, vuilboom,. Inheemse vogelkers, etc.

Hoogstamboomgaard

In dit landschapstype zijn boerenboomgaardjes een waardevolle aanvulling. In zo'n boomgaardje stonden fruitbomen voor de eigen voorziening. Denk daarbij aan een handappel, moesappel, stoofpeer, handpeer pruim en kers. Niet alle soorten zijn zelf bestuivend, sommige rassen hebben een ander ras nodig om vrucht te kunnen dragen.

Solitaire bomen

Op het erf staat vaak een solitaire boom, zoals een walnoot, zomereik of paardenkastanje. In het landschap staan ook solitaire bomen, waaronder de gewone es, schietwilg of zomereik.

2. Inrichtingsplan

Hieronder worden de diverse nieuw aan te leggen landschapselementen tot in detail uitgewerkt en beschreven. Op de inrichtingskaart worden deze elementen eveneens weergegeven waarbij de beschreven objecten corresponderen met de nummers op de bijgevoegde kaart. In de bijlage van dit inrichtingsplan zijn de informatievellen opgenomen over de aanleg en beheer van de voorgestelde elementen.

In een eerder stadium had de familie Koopman een grote poel opgenomen in het plan (Inpassingsplan van Iperen). Het waterschap heeft echter aangegeven dat i.v.m. de vrijwaringszone van de dijk, deze niet gevuld zou mogen worden met natuurlijk grondwater. Vanuit Landschapsbeheer Gelderland hebben wij dan ook een inpassingsplan opgesteld zonder poel, dat past bij het huidige landschap en de cultuurhistorie van het gebied.

1. Knip- en scheerheg

Op uw erf

Rondom het terras en als scheiding tussen siertuin en weiland.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 65 meter
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 275 stuks (afgerond op 25 stuks)
Soort	: Veldesdoorn (<i>Acer campestre</i>)
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage

2. Knip- en scheerheg

Op uw erf

Langs een rand van het weiland als natuurlijke afscheiding.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 40 meter
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 175 stuks (afgerond op 25 stuks)
Soort	: Eenstijlige meidoorn (<i>Crateagus monogyna</i>)
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage

3. Knip- en scheerheg

Op uw erf

Langs een rand van het weiland, als natuurlijke afscheiding.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 60 meter
Plantwijze	: 4 stuks per meter
Aantal	: 250 stuks (afgerond op 25 stuks)
Soort	: Eenstijlige meidoorn (<i>Crateagus monogyna</i>)
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage

Cultuurhistorische waarde

Knip- en scheerheggen zijn al eeuwen te vinden in het Nederlandse cultuurlandschap. Deze lijnvormige landschapselementen kennen een sterke samenhang met het omringde landschap. Nabij boerderijen en rondom boomgaard en moestuin waren veelal de heggen te vinden. Vaak diende de heggen als eigendoms- of perceelsscheiding. De doornige heg had daarnaast ook nog een belangrijke veekerende functie.

Langs de rivieren dienden de heggen om de waterstroom bij overstromingen te remmen en te verdelen, zodat het vruchtbare slib kon bezinken. Inmiddels zien we dat veel heggen bedreigd worden.

Veel heggen zijn uit het landschap verdwenen door de komst van prikkeldraad, de ruilverkavelingen en achterstallig onderhoud. Alle reden om de heg weer terug te brengen in het landschap. Heggen zijn namelijk nog altijd functioneel als windscherm en als veekering, ook bij hoge rivierwaterstanden zorgen ze voor een permanente afrastering. Daarnaast houden ze de grond vast en dragen ze bij aan een goede waterhuishouding. Ook veel dieren hebben profijt van de aanwezigheid van een heg. Vogels gebruiken het als broedplaats; veel kleine zoogdieren vinden er voedsel en een schuilplaats en voor vleermuizen is een haag erg belangrijk als oriëntatiepunt.

Knip- en scheerheg

4. Struweelhaag

Op uw erf

Als scheiding tussen beide erven.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 85 meter
Plantrijen	: 2 Plantrijen, aan het begin langs de oprit, uitlopend naar een wat breder struweel.
Plantwijze	: 2 stuks per meter per plantrij
Aantal	: 375 stuks
Soort	: 150 stuks Eenstijlige meidoorn (<i>Crateagus monogyna</i>) 25 stuks Sleedoorn (<i>Prunus spinosa</i>) 25 stuks Hondсроos (<i>Rosa canina</i>) 50 stuks Hazelaar (<i>Corylus avellana</i>) 50 stuks Gelderse roos (<i>Viburnum opulus</i>) 50 stuks Gewone liguster (<i>ligustrum vulgare</i>) 25 stuks Rode kornoelje (<i>Cornus sanguinea</i>)
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage

5. Struweelhaag

Op uw erf

Langs de rand van het weiland.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Lengte	: 20 meter
Plantrijen	: 1 plantrij
Plantwijze	: 2 stuks per meter per plantrij
Aantal	: 40 stuks
Soort	: 25 stuks meidoorn (<i>Crateagus monogyna</i>) 10 stuk sleedoorn (<i>Prunus spinosa</i>) 5 stuks hondsroos (<i>Rosa canina</i>)
Maat	: 60-80 cm lengte
Aanleg en beheer	: Zie informatievellen in de bijlage

Cultuurhistorische waarde

Gelderland kent een grote diversiteit aan lijnvormige landschapselementen, waaronder de vrij uitgroeiende haag en de struweelhaag.

De vrij uitgroeiende haag bestaat uit een enkele rij struiken die vrijuit kunnen groeien en de struweelhaag bestaat uit meerdere rijen. De functie van deze hagen was perceelsscheiding en veekering, daarom bestonden de hagen vroeger voornamelijk uit doornsoorten. Soms werden ook nog wat andere struiken en bomen in de haag aangeplant, denk hierbij aan hondsroos, sleedoorn, braam, wilg, eik of es. De hagen boden beschutting voor het vee en zorgden voor gebruikshout. Door de komst van het prikkeldraad, de schaalvergroting en de ruilverkavelingen zijn veel van deze elementen verdwenen. Vaak worden de termen heggen en hagen door elkaar gebruikt, en regionaal hebben ze soms verschillende betekenissen. De term heg gebruiken we voor strak geschoren elementen, de term haag gebruiken we voor de meer breed en hoog uitgroeiende elementen. Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals bij het leggen of vlechten van hagen. Hagen hebben een grote natuurwaarde. Ze zijn vaak een schuilplaats voor veel vogels en kleine zoogdieren en vergroten daardoor de landschappelijke en ecologische variatie.

Struweelhaag

6. Solitaire bomen

Op uw erf

Nabij het terras.

Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Aantal	: 1 stuks
Soort	: Walnoot
Maat	: 10-12 cm stamomtrek op 1.10 cm hoogte
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage

Cultuurhistorische waarde

Een solitaire boom of bomengroep werd regelmatig in het weiland aangeplant als schaduw voor het vee of om het landschappelijke beeld compleet te maken. Ook werd een solitaire boom regelmatig op de hoek van het perceel aangeplant als afbakening (grensboom). Verder vindt men ook regelmatig solitaire bomen rondom het huis. Veel boomsoorten hadden een functie. Zo werd een walnoot vaak in de buurt van de keuken aangeplant omdat de walnoot muggen en vliegen weert en ook zorgde voor schaduw.

Solitaire boom

Laanbomen kennen een historische functie op bijvoorbeeld landgoederen en grotere boerderijen en buitenplaatsen als onder andere aankleding van wandellanen. Door deze aanplant ontstond er schaduw op het wandelpad. De welgestelde bewoners konden op deze manier geriefelijk wandelen zonder dat men werd gebrand door de zon. Iets wat in die dagen als teken van armoede werd gezien. De statigheid van een rij laanbomen werd door het gebruik van speciale soorten bomen versterkt.

7. Hoogstam boomgaard

.....

Op uw erf

In het weiland, overlopend in nog een paar fruitbomen op het erf.

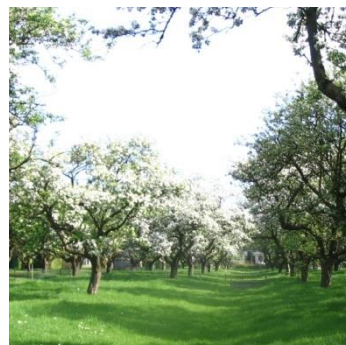
Aanleg nieuw element

Locatie	: Zie ontwerpkaart
Plantwijze	: 10 meter uit elkaar
Aantal	: 15 stuks
Rassen	: Op het erf 3 pruimen: opal, dubbele boerenwitte, reine victoria 3 kersen: varikse zwarte, koningskers, meikers In het weiland 6 appels: schone van boskoop (goudreignet), jonathan, laxton superb, zoete bloemee, notarisappel, groningen kroon 3 peren: doyen du comice, legipont, gieser wildeman
Maat	: hoogstam
Aanleg en beheer	: Zie informatievelen in de bijlage

Cultuurhistorische waarde

Al vele eeuwen wordt in Nederland fruit geteeld in hoogstamboomgaarden. Aanvankelijk waren het vooral kloosters, kastelen en landgoederen. Eind 19de eeuw begon een grote uitbreiding aan fruitboomgaarden. Onder invloed van de landbouwcrisis stapten veel agrariërs in het rivierengebied over van graanteelt naar hoogstamfruit. Een groot voordeel van het hoogstamfruit was dat er dieren onder konden grazen. Vanaf 1950 is het areaal aan hoogstamboomgaarden flink achteruit gegaan, vanwege de opkomst van de moderne fruitteelt (laagstam).

Hoogstamboomgaarden hebben een grote ecologische waarde. Ze leveren nestgelegenheid aan allerlei vogels. De steenuil is een soort die graag broedt in holle takken van fruitbomen. Een heg om de boomgaard als windsingel vergroot de natuurwaarde van de boomgaard.

Hoogstamboomgaard

8. Ecologisch versterken van het perceel

De familie Koopman heeft aangegeven diverse maatregelen te willen nemen voor het ecologische versterken van het perceel. Te denken valt aan:

- Aan leggen van een takkenril dan wel neerleggen van doodhout;
- Het plaatsen van nestkasten voor de steenuil. Deze kan na enkele jaren (als de fruitbomen wat groter zijn, in de boomgaard geplaatst worden);
- Zorgen voor een constante bloeihoog (gedurende het hele groeiseizoen voldoende bloeiende bloemen, struiken, bomen, zodat het voedselaanbod voor vlinders en bestuivers is geborgd).

Legenda

- Fruitboom
- Walnoot
- constructielijn
- Knip- en scheerheg
- takkenril/ dood hout
- Bloemenmengsel
- Struweel
- Woonhuis
- Schuur
- Oprit
- Steenuilenkast

Projectcode:	PA
Naam:	Koopman
Straat:	Oosterkanaaldijk 7
PC/plaats:	Heumen
Plan opsteller:	Saskia Bemer
Datum:	juni 2017

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Boerenerven

Boerderijen in het buitengebied krijgen steeds vaker de woonfunctie en in mindere mate de functie van agrarische bedrijfsvoering. Waar de relatie tussen wonen, werken en landschap van oorsprong vanzelfsprekend was, wordt deze nu anders ingevuld. Stichting Landschapsbeheer Gelderland maakt gebruik van de principes van vroeger en past deze toe op de inrichting van een hedendaags erf.

Op die manier ontstaat er een harmonieus cultuurhistorisch en landschappelijk waardevol samenspel waar zowel de bewoners als plant,- en diersoorten van kunnen profiteren. De specifieke streekeigenheid wordt benadrukt door gebruik te maken van boom-, en struiksoorten die karakteristiek zijn voor het betreffende landschap(stype)waarin het erf gelegen is. Hieronder volgt een beschrijving van de oorspronkelijke opbouw van het erf en een lijst van algemene tips zodat deze informatie gebruikt kan worden bij de eigen inrichting van het erf en omliggende gronden.

OPBOUW VAN EEN BOERENERF

De taakverdeling tussen de boer en boerin heeft een belangrijke invloed gehad op de traditionele erfinrichting. De taken waren duidelijk verdeeld en daarmee de grond rondom de boerderij ook. De voor- en achterkant worden nog altijd door een denkbeeldige lijn tussen de verschillende gebouwen van elkaar gescheiden. Deze lijn kan globaal over het gehele erf worden doorgetrokken, waardoor de functionele scheiding tussen wonen (voor) en werken (achter) goed zichtbaar wordt.

landschappelijk ingepast boerenerf

Het voor

De vrouw had de verantwoordelijkheid over het woongedeelte, het daar dichtbij liggende terrein met de bleek, de moestuin, de huisweide, eventueel de siertuin met bloemperken en de boerenboomgaard. Op de boerderij werd dat meestal "het voor" genoemd en dit was het domein van de boerin. Voor deze delen van het boeren erf was een goede zichtbaarheid vanuit het woonhuis vereist, omdat in de boomgaard bijvoorbeeld de jonge kalveren liepen, die extra aandacht nodig hadden.

Het achter

De man had de verantwoordelijkheid voor de dieren, de wagens, de werktuigen en het bedrijfs gedeelte. Kortom, hij had de zorg voor "het achter".

boeren erf met een voor en achter structuur

Aan de achterkant moest men ruimte hebben om met paard en wagen te manoeuvreren en later met steeds groter wordende tractoren. Achter stonden ook de schuren. De boer was er de hele dag te vinden. Hij hield zich bezig met het bewerken van het land, de verzorging van het vee óf met onderhoud en reparaties aan machines en bedrijfsgebouwen. "Achter" werden de zakelijke contacten met de omgeving afgehandeld, koop en verkoop van zaken vonden vooral daar plaats. Aan de achterkant lag ook de verbinding met de bij het bedrijf behorende percelen.

De beplanting aan de achterkant bestond meestal uit bomen en struiken die ook in de omgeving voorkwamen. Achter op het erf bevond zich het geriefhoutbosje dat diende voor de houtvoorziening. De beplanting achter was hoog, los en afwisselend en bestond uit singelachtige beplantingen. Ook kwamen vaak solitaire bomen voor. Verder waren in de weilanden poelen aanwezig die dienden als drinkplaats voor het vee.

Algemene tips

- Loop naar de achterkant van uw erf en kijk richting de boerderij/het huis. Wat ziet u? Kunt u de voor- en achterstructuur herkennen?
- Zorg voor variatie in landschapselementen en soorten.
- Voor beheer en onderhoud kan het verstandig zijn een cursus te volgen.
- Voor het volgen van een cursus kunt u kijken op onze website: www.landschapsbeheergelderland.nl. Hierop kunt u zich ook aanmelden voor een bezoek door een van onze adviseurs voor het opstellen van een inrichtingsplan.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.

T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.

I www.landschapsbeheergelderland.nl.

November 2010, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Hoogstamboomgaard

Een hoogstamboomgaard is een karakteristiek landschapselement, bestaande uit meerdere fruitbomen op een weide, vaak omhaagd. De eerste zijtakken groeien op minimaal 180 centimeter boven de grond uit de stam.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

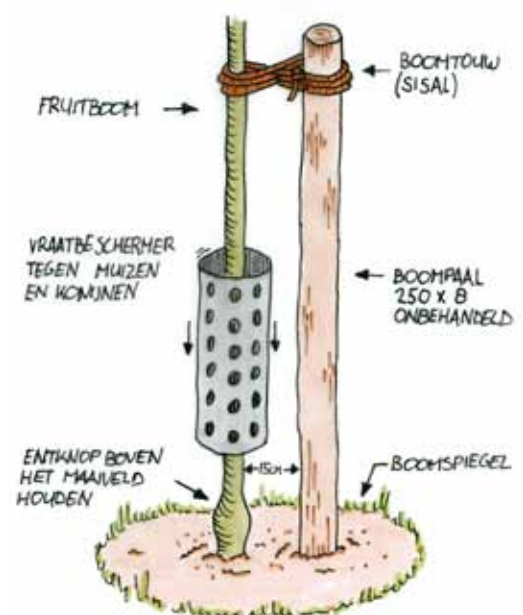
1. Het aanplanten van een boomgaard kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant van een boomgaard is het aan te bevelen om oude rassen van hoogstam fruitbomen met de maatvoering 8-10 cm omtrek te gebruiken. Oude rassen zijn vaak minder ziektegevoelig. Bestrijdingsmiddelen zijn niet nodig.
3. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Hoogstambomen kunnen meer dan 10 meter hoog en breed worden. Het is daarom belangrijk bij aanplant de fruitbomen op ruime afstand van elkaar te planten.
2. Plant daarom appelbomen minstens 10 meter uit elkaar, peren en kersen 8 meter en pruimen 6 meter uit elkaar.
3. Voor het planten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat moet daarom een afmeting hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
4. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op ongeveer 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (zuidwesten). Bevestig de jonge boom met sisal boomtouw aan de boompaal. Knoop het touw aan de paal en draai het touw circa 3 maal in een 8-vorm om de boom. Leg een knoop in het touw om deze aan de paal te bevestigen. Snijd overtollig touw af.
5. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas bij arme grond bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.

aanplant fruitboom

INSTRUCTIES NA AANPLANT

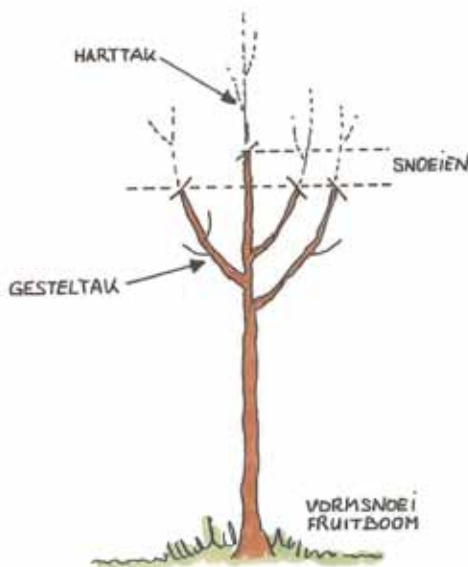
1. Plaats een boombeschermer rondom de boom, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste 2 jaar na aanplant voldoende water in droge perioden.

fruitboom met raster

BEHEERINSTRUCTIES

Het snoeien van fruitbomen wordt al eeuwen toegepast. Het snoeien van de fruitboom in de jeugdfase wordt de vormsnoei genoemd. De vormsnoei zorgt voor een bepaald model. Wanneer dat model is bereikt volgt de onderhoudssnoei. Ook kunnen fruitbomen op verschillende manieren gesnoeid worden. Bijvoorbeeld met als doel productie of als doel het landschappelijk beeld. Landschapsbeheer Gelderland geeft basiscursussen voor het snoeien van hoogstamfruit.

vormsnoei fruitboom

Vormsnoei

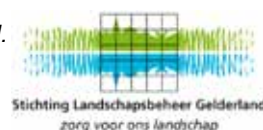
De vormsnoei is vooral belangrijk bij de jonge bomen. Elke soort heeft zijn eigen specifieke vorm. Bij de appel wordt over het algemeen een bolvorm aangehouden zonder harttak. Peren vormen van nature meer een kroon met een harttak. Deze kroon krijgt meer een piramidale vorm. Nadat de fruitboom is aangeplant is het belangrijk direct de eerste vormsnoei toe te passen. Uit het gestel worden vaak niet meer dan 4 gesteltakken aangehouden, de overige takken kunnen worden weggesnoeid. Afhankelijk van de soort kunt u kiezen voor het behouden of weghalen van de harttak.

Onderhoudssnoei

Fruitbomen kunnen het beste jaarlijks gesnoeid worden. Het gaat daarbij om vervanging van minder vitaal, afgedragen vruchthout, het verwijderen van ziek hout en het verwijderen van verkeerd geplaatste nieuwe scheuten. In een regelmatig onderhouden, vitale hoogstamfruitboom zullen elk jaar nieuwe scheuten ontstaan. Een deel kan worden gehandhaafd en gebruikt als nieuwe vruchttakken. Een ander deel dient te worden verwijderd.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
I www.landschapsbeheergelderland.nl.
2013, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland adviseert bewoners van het buitengebied over de aanleg en beheer van kleine landschapselementen om de kwaliteit van het landschap te versterken. Hiervoor is een reeks van 11 verschillende informatiebladen ontwikkeld.

Knip- en scheerheg

Een knip- en scheerheg is een lijnvormig landschapselement, met aaneengesloten begroeiing van inheemse struiken, dat regelmatig wordt geknipt of geschoren.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Het aanplanten van een heg kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant van een heg wordt vaak gekozen voor 3-jarig bosplantsoen met de maat 60-80 cm hoogte.
3. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat, (houd de grond op de schop), plaats het plantsoen zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantsoen vasthoudt. De grond iets aanduwen.
4. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

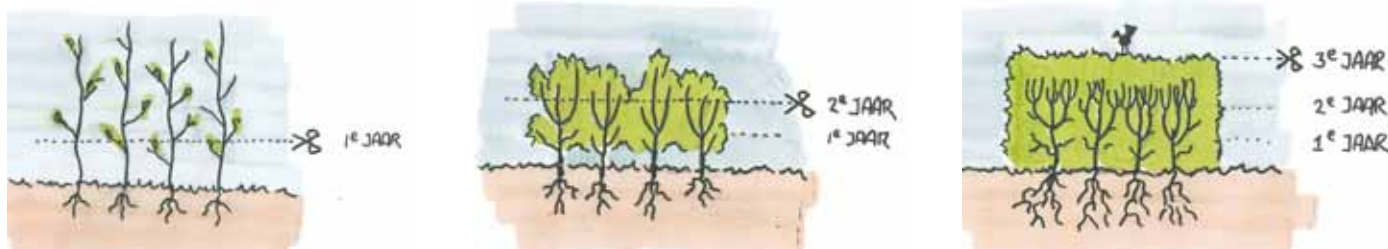
SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Voor het ontwikkelen van een dichte knip- en scheerheg is de aanplant van 1 rij met bosplantsoen voldoende. Per strekkende meter kunt u 4 stuks bosplantsoen aanplanten.
2. Graaf voor het planten een sleuf, die diep en breed genoeg is om de wortels van het plantgoed er ruim in te leggen. Eventueel kunt u een draad spannen als hulpmiddel bij het graven van de plant sleuf. Sluit de plantsleuf na aanplant weer af met aarde.

INSTRUCTIES NA AANPLANT

1. Plaats een afrastering op 1 meter afstand van de aanplant, om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. De aanplant dient direct na het planten te worden terug gesnoeid tot op de helft of tweederde van de lengte. Dan ontwikkelt zich namelijk eerder een brede en vertakte heg.
3. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste twee jaar na aanplant voldoende water in droge perioden en houd het element onkruid vrij.

snoeien knip- en scheerheg na aanplant

BEHEERINSTRUCTIES

De naam knip- en scheerheg zegt het eigenlijk al: een heg moet geknipt of geschoren worden. De frequentie van de snoei hangt af van een aantal factoren: de soort, de vorm, de functie en de eisen die we aan de heg stellen.

In het algemeen worden de meeste heggen ongeveer 2 keer per jaar geknipt. Bij een meidoornheg is het belangrijk de eerste keer te knippen voor de langste dag van het jaar, in mei-juni. Dit maakt het knippen van deze heg een stuk aangenamer, omdat de doorns dan nog niet houtig zijn. Als de haag uit liguster bestaat, dan kunt u vaak wel 3 keer per jaar knippen, omdat de liguster een snel groeiende struik is. Knip de heg wanneer het bewolkt en niet te warm is. Belangrijk is dat de onderkant van de heg iets breder uitgroeit dan de bovenkant, zodat de zon ook op de onderkant van de heg kan schijnen. De heg behoudt dan zijn besloten karakter.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
I www.landschapsbeheergelderland.nl.
Februari 2017

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon-en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Solitaire boom

Solitaire bomen zijn, in tegenstelling tot bomen die in een bos staan, in staat zich volledig vrij groeiend te ontwikkelen met een natuurlijke kroonvorm en zijn daarom kenmerkende elementen in het landschap.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

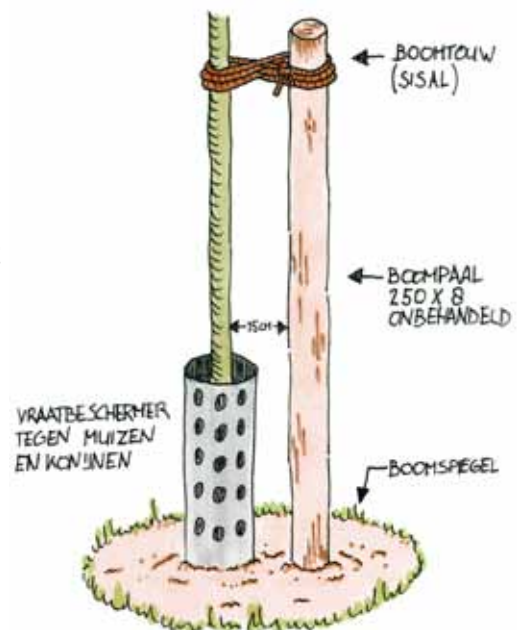
1. Het aanplanten van een boom kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest.
2. Voor de aanplant wordt vaak gekozen voor een laanboom met een minimale omtrek van 10-12 cm. U kunt ook kiezen voor een grotere maat, bijvoorbeeld 14-16 cm met kluit.
3. Indien u niet direct alle bomen kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de bomen met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Voor het aanplanten is een ruim plantgat noodzakelijk waarin de wortels zich wijd kunnen uitspreiden. Het plantgat dient daarom ongeveer een afmeting te hebben van 70x70x70 cm groot. Spit na het graven de bodem van het plantgat los.
2. Plaats daarna een boompaal van onbehandeld hout naast de boom (maat 250 cm lengte bij 8 cm doorsnede), op circa 15 cm van de boom, aan de kant van de heersende windrichting (zuidwesten). Bevestig de jonge boom met sisal boomtouw aan de boompaal. Knoop het touw aan de paal en draai het touw circa 3 maal in een 8-vorm om de boom. Leg een knoop in het touw om deze aan de paal te bevestigen. Snijd overtollig touw af.
3. U kunt nu het plantgat weer dichtgooien. Pas indien nodig bodemverbetering toe door bijvoorbeeld potgrond te mengen met de grond uit het plantgat.
4. Plaats bij een bomengroep de bomen ruim uit elkaar, de minimale plantafstand is 6 meter. Een volwassen boom kan al snel een kroon ontwikkelen van 10 meter breed.

aanplant solitaire boom

1. Plaats een afrastering op 2 meter afstand van de boom(groep), om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste 2 jaar na aanplant voldoende water in droge perioden.

bomengroep met raster

BEHEERINSTRUCTIES

Beheer is bij een bomengroep niet of nauwelijks nodig. Door middel van een visuele beoordeling kan worden bekeken of onderhoudssnoei noodzakelijk is. Het verdient aanbeveling om regelmatig zogeheten zuigers, schurende takken en dood hout te verwijderen.

Snoeien kan over het algemeen in de wintermaanden, met uitzondering van haagbeuk, walnoot, wilde paardenkastanje, esdoorn en berk. Deze soorten kunt u het beste snoeien in de periode september-begin januari in verband met sapuittreding of bloeden. Ook dient u de boomband te controleren en na 4 tot 5 jaar te verwijderen.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
I www.landschapsbeheergelderland.nl.
2013, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap

MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon-en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Stichting Landschapsbeheer Gelderland heeft een reeks informatiebladen voor bewoners van het buitengebied ontwikkeld. Hierin staan praktische tips voor de aanleg en beheer van kleine landschapselementen, teneinde de kwaliteit van het landschap te versterken.

Struweelhaag

Een struweelhaag is een lijnvormig landschapselement met een aaneengesloten opgaande begroeiing van inheemse, overwegend doornachtige, struiken, die vrij uit mogen groeien. Zo ontstaat een weelderige haag in tegenstelling tot een geknipte haag. Een struweelhaag bestaat vaak uit soorten als meidoorn, sleedoorn en hondsroos.

ALGEMENE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Het aanplanten van een haag kan plaats vinden tussen half november en half maart, mits het niet vriest. Gebruik inheems plantmateriaal, wat passend is in de streek.
2. Voor de aanplant van een haag wordt vaak gekozen voor 3-jarig bosplantsoen met de maat 60-80 cm hoogte.
3. De te beplanten strook dient te worden los gemaakt, dit kan door frezen.
4. Let op dat u niet te diep plant. De diepte is afhankelijk van de omvang van het wortelstelsel. Steek een gat, (houd de grond op de schop), plaats het plantsoen zo dat alleen de wortels in het gat zitten. Gooi de grond weer in het gat, terwijl u het plantsoen vasthoudt. De grond iets aanduwen.
5. Indien u niet direct alle struiken kunt aanplanten, dan kunt u ervoor kiezen de bomen tijdelijk op te kuilen. Kies hiervoor een vochtige schaduwrijke plaats uit. Het opkuilen kan door een gat in de grond te graven en daar de struiken met de wortels in te zetten. Bedek de wortels met de vrijgekomen grond.

opkuilen

SPECIFIEKE AANPLANTINSTRUCTIE

1. Voor de aanplant van een struweelhaag kunt u kiezen voor het graven van een plantsleuf in plaats van het frezen van een oppervlakte.
2. Bij een struweelhaag plant u een enkele rij, voorzien van 2 struiken per strekkende meter.

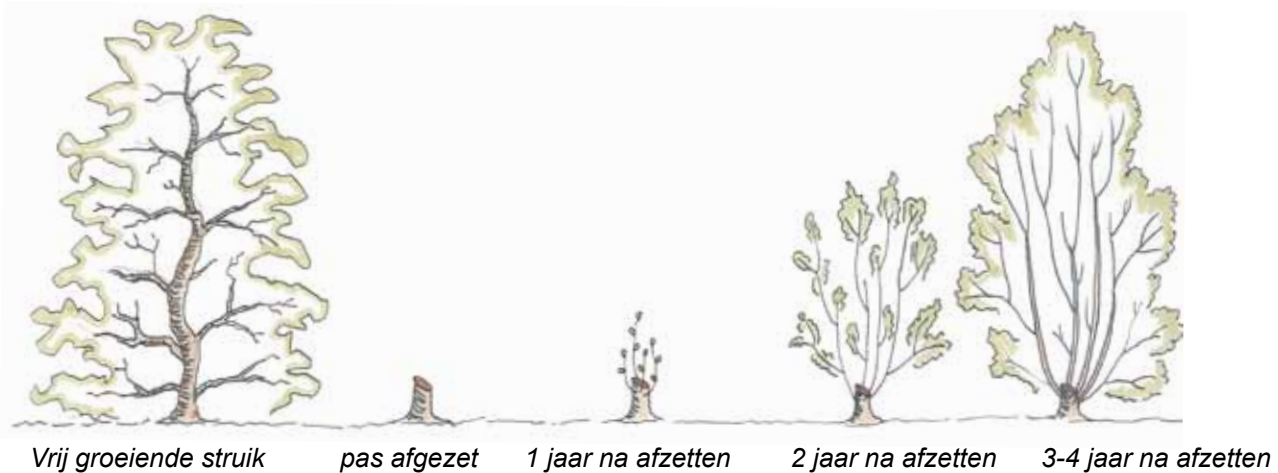

1. Plaats een afrastering op 2 meter afstand van de haag om de nieuwe aanplant tegen vraat door vee te beschermen.
2. Geef de jonge aanplant, indien mogelijk, met name de eerste twee jaar na aanplant voldoende water in droge perioden en houd het element onkruid vrij.

BEHEERINSTRUCTIES

De struweelhaag mag vrijuit groeien tot een brede en hoge haag en wordt niet vaker dan eens in de zes jaar gesnoeid of afgezet. Afzetten betekent dat de struiken tot 10 à 20 cm boven de grond worden afgezaagd. De struiken groeien uit zichzelf weer uit. Houd het eerste jaar na afzetten de stobben vrij van onkruid. Na ongeveer 3 jaar zal de aanplant een meer gesloten karakter krijgen en kan waar nodig gesnoeid worden. Dit snoeiwerk bestaat voornamelijk uit het weghalen van takken die problemen geven. Als u er voor kiest de haag af te zetten, dan kan dat tussen de 6 à 15 jaar plaatsvinden.

Soms is er sprake van speciale beheervormen zoals het vlechten. Dit is een oude ambacht die werd toegepast om de haag ondoordringbaar te maken voor vee.

Vlechten kunnen we grofweg in twee grote groepen verdelen; namelijk het leggen en het invlechten van een haag. Invlechten gebeurt door middel van het inhakken en ombuigen van takken; leggen gebeurt door het inhakken en ombuigen van een hele struik.

Meer informatie over vlechtheppen kunt u vinden op de website www.heggen.nu.

Tekst en beeld:

Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Rosendaal 2a, 6891 DA Rozendaal.
T 026-3537444. E info@landschapsbeheergelderland.nl.
I www.landschapsbeheergelderland.nl.
Juni 2015, op de website is de hele reeks te bekijken.

Zorg voor ons landschap
MAAK JE ERF GOED

Landschapsbeheer Gelderland maakt deel uit van een samenwerkingsverband van twaalf provinciale organisaties: Landschapsbeheer Nederland. Zij streven naar behoud, beheer en ontwikkeling van een ecologisch cultuurlandschap met een streekeigen karakter. Het groen rond boerderijen, bedrijven en woningen maakt daar een belangrijk deel van uit. Natuurlijk groen rond huis en bedrijf, het erf in de ruimste zin van het woord, betekent meer dan een ideale woon- en werkomgeving. Het leidt tot evenwicht tussen mens en natuur. Landschapsbeheer Gelderland stimuleert ecologisch beheer van het erf door kennis en middelen ter beschikking te stellen en samen te werken met de eigenaar van de grond: particulieren, boeren en overheid.

Meest voorkomende boerenplanten

Om uw siertuin ook aan te passen aan het landschap en de daarbij behorende boerenplanten kunt u als u wilt gebruik maken van onderstaande lijst.

Een- en tweejarigen

Afrikaan	<i>Tagetes patula</i> en <i>Tagetes erecta</i>
Begonia	<i>Begonia semperflorens</i>
Goudsbloem	<i>Calendula officinalis</i>
Madelief (Meizoentje)	<i>Bellis perennis</i>
Muurbloem	<i>Cheiranthus cheiri</i>
Petunia	<i>Petunia hybrida</i>
Pronkerwt	<i>Lathyrus odoratus</i>
Stokroos	<i>Alcea rosea</i>
Strobloem	<i>Helichrysum bracteatum</i>
Vingerhoedskruid	<i>Digitalis purpurea</i>
Viool	<i>Viola ssp</i>

Vaste planten

Aster	<i>Callistephus chinensis</i>
Bieslook (smallook)	<i>Allium schoenophrasum</i>
Duizendschoon	<i>Dianthus barbatus</i>
Gebroken hartje	<i>Dicentra spectabilis</i>
Hemelsleutel	<i>Sedum telephium</i> en <i>Sedum spectabile</i>
Herfstaster	<i>Aster novi-belgii</i> en <i>Aster novi-angliae</i>
Hosta	<i>Hosta ssp.</i>
Lupine	<i>Lupinus polyphyllus</i>
Vlambloem	<i>Phlox paniculata</i>
Pioenroos	<i>Paeonia officinalis</i>
Schildzaad	<i>Allysum maritimum</i>

Knol- en bolgewassen

Dahlia	<i>Dahlia ssp.</i>
Gladiool	<i>Gladiolus-hybriden</i>
Knolbegonia	<i>Begonia x tuberhybrida</i>
Montbretia	<i>Crocsmia crocosmiflora</i>
Narcis	<i>Narcissus ssp.</i>

Heesters

Fuchsia	<i>Fuchsia magellanica</i>
Hortensia	<i>Hydrangea macrophylla</i>
Roos	<i>Rosa ssp.</i> (bv. <i>Rosa Gallica</i> 'Officinalis', <i>Rosa alba</i> 'Maxima' en <i>Rosa majalis</i> 'Foecundissima')